

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech
rozhodčího řízení

Sestavil
LUDĚK LISSE

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech rozhodčího řízení

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech rozhodčího řízení

Sestavil
Luděk Lisse

JUDIKATURA

Vzor citace: Lisse, L. Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení.
Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, s. 429.

PŘEHLED JUDIKATURY ve věcech rozhodčího řízení

Úvod	11	18. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce	48
A. PŮSOBNOST ZÁKONA O ROZHODČÍM ŘÍZENÍ A DALŠÍCH PRAMENŮ PRÁVA	15	II. Platnost a závaznost rozhodčí doložky	50
1. Přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání v rozhodčím řízení	15	19. Rozhodčí doložka sjednaná elektronickými prostředky	50
2. Přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání akcionáře v rozhodčím řízení	16	20. Požadavky na formulaci rozhodčí doložky	51
3. Povaha rozhodčího řízení	19	21. Právomoc hospodářské arbitráže. Výkon práva poľovníctva a zverí	53
4. Přezkoumání nároků minoritních akcionářů v rozhodčím řízení	20	22. Postoupení pohledávky. Závaznost rozhodčí doložky po postoupení pohledávky	54
5. K vyhlášce č. 115/1974 Sb.	20	23. Určitost rozhodčí doložky (smlouvy). Neplatnost a náležitosti rozhodčí doložky (smlouvy)	56
6. Přezkoumání výměnného poměru akcií a určení výše dorovnání v penězích v rozhodčím řízení	21	24. Rozhodčí doložka. Vázanost správce konkursní podstaty rozhodčí doložkou	57
7. Rozhodčí doložka podle § 220p obch. zák.	22	25. Rozhodčí doložka ve spotřebitelské smlouvě	61
8. K ústavnosti zastavení řízení podle § 106 o. s. ř. Přezkoumání nároků minoritních akcionářů v rozhodčím řízení	22	26. Rozhodčí smlouva. Rozhodčí doložka. Neplatnost smlouvy obsahující rozhodčí doložku. Odstoupení od smlouvy	67
B. ROZHODČÍ SMLOUVA A ZPŮSOB URČENÍ ROZHODCE	25	27. Neplatnost rozhodčí doložky	74
I. Určení rozhodce	25	28. Rozhodčí smlouva. Rozhodčí doložka. Neplatnost smlouvy obsahující rozhodčí doložku	77
9. Rozhodčí smlouva. Způsob určení rozhodců	25	29. Sjednání rozhodčí smlouvy	82
10. Jmenování rozhodce soudem. Zánik funkce jediného rozhodce ..	26	30. Rozhodčí doložka jako zneužívající klauzule	84
11. Způsob určení rozhodce	26	31. Rozhodčí doložka jako zneužívající klauzule	93
12. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce	27	III. Nedostatek pravomoci rozhodce ...	100
13. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce	34	32. Přezkum pravomoci rozhodce. Povaha usnesení předsednictva stálého rozhodčího soudu	100
14. Rozhodčí doložka	35	33. K námitce nedostatku pravomoci rozhodce	102
15. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce	41	34. Rozhodčí doložka ve všeobecných smluvních podmínkách	103
16. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce	42		
17. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce	42		

35. Neexistence rozhodčí smlouvy . . .	106	50. Rozhodčí smlouva. Arbitrabilita sporu o určení vlastnického práva	151
36. Námitka nedostatku pravomoci rozhodce. Závaznost rozhodčí doložky v (hlavní) smlouvě pro spor ze zajišťovací směny . . .	107	51. Arbitrabilita určovacích žalob	153
37. Rozhodnutí rozhodce o nedostatku pravomoci. Soudní přezkum rozhodčích nálezů	111	52. Arbitrabilita žaloby na vyklizení . . .	156
38. Nedostatek pravomoci rozhodce	118	C. ZÁSADY ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ	159
IV. Nedostatek pravomoci obecného soudu	122	I. Rovnost	159
39. Podmínky řízení a neplatná rozhodčí smlouva. Způsob určení rozhodce. Námitka nedostatku pravomoci soudu	122	53. Zásada rovnosti účastníků. Porušení zásady rovnosti jako důvod zrušení rozhodčího nálezu	159
40. Vázanost soudu řádně uplatněnou rozhodčí smlouvou. Vázanost akcionáře rozhodčí doložkou	123	54. Zásada rovnosti účastníků. Vztah zákona o rozhodčím řízení a občanského soudního řádu	163
41. Námitka nedostatku pravomoci soudu	124	55. Zásada rovnosti účastníků. Alternativní rozhodčí doložka	166
42. Včasnost námítky nepřislušnosti soudu k projednání věci. Výklad právních úkonů. Jazykové vyjádření rozhodčí doložky	127	56. Zásada rovnosti účastníků. Postup bez zbytečných formalit . . .	167
43. Námitka nedostatku pravomoci soudů	135	II. Mlčenlivost	169
44. Rozsudek pro uznání (§ 114b odst. 2 o. s. ř.). Námitka místní nepřislušnosti soudu. První úkon ve věci (§ 105 odst. 1 o. s. ř.)	138	57. Mlčenlivost rozhodce	169
45. Dovození rozhodčí doložky odkazem na zákon. Povaha rozhodčího řízení. Přezkum rozhodčího nálezu Ústavním soudem	144	58. Mlčenlivost rozhodce	170
46. Platnost rozhodčí doložky schválené valnou hromadou. K nevýhodnosti rozhodčí smlouvy pro menšinové akcionáře	146	III. Spravedlnost	172
47. Rozhodčí smlouva. Rozhodčí doložka. Neplatnost smlouvy obsahující rozhodčí doložku	147	59. Rozhodčí doložka jako zneužívající klauzule. Rozhodování podle zásad spravedlnosti. Působení stálého rozhodčího soudu jako tzv. určovacího místa (<i>appointing authority</i>)	172
48. Rozhodčí smlouva	147	IV. Postup v řízení	176
V. Arbitrabilita	151	60. Povaha dohody na postupu v rozhodčím řízení	176
49. Arbitrabilita. Pojem majetkového práva	151	V. Další vybrané zásady	179
		61. Uvedení rozhodce v omyl	179
		62. Rozdíl mezi rozhodcem a soudem. Oprávnění rozhodce podat návrh Ústavnímu soudu na zrušení právního předpisu	182
		63. K důvodnosti podání žaloby, byl-li nárok uhrazen	185
		VI. Ústní jednání	187
		64. Povaha statutu a řádů rozhodčích soudů. Ústnost jednání	187

VII. Dokazování	189	F. ROZHODNUTÍ V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ	227
65. Dokazování v rozhodčím řízení	189	I. Rozhodčí nález	227
66. Aplikace občanského soudního řádu v rozhodčím řízení. Dokazování	192	83. Formulace výroku vydaného soudního rozhodnutí	227
D. SUBJEKTY ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ	197	84. Vyznačení doložky vykonatelnosti rozhodčího nálezu	232
67. Ustanovení opatrovníka v rozhodčím řízení	197	85. Vykonatelnost rozhodčího nálezu, byl-li doručen opatrovníku účastníka, jehož do této funkce neustanovil rozhodce <i>ad hoc</i> ani soud	233
68. Vzdání se funkce rozhodce	199	86. Povaha rozhodčího nálezu. Vázanost rozhodce petittem	237
69. Podjatost rozhodce	200	II. Smír	239
70. Uplatnění námitky podjatosti rozhodce. Zrušení rozhodčího nálezu	201	87. Možnost uzavřít smír v určovací věci. Rozhodčí doložka v žalobě o určení vlastnického práva	239
71. Provádění důkazů	201	88. Možnost uzavřít smír v určovací věci	242
E. STÁLÉ ROZHODČÍ SOUDY A JINÉ ROZHODČÍ ORGÁNY	203	89. Možnost uzavřít smír	244
I. Stálé rozhodčí soudy	203	III. Předběžné opatření	248
72. Právní postavení rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Vázanost soudu usnesením rozhodce (rozhodčího soudu) o nedostatku pravomoci	203	90. Vztah předběžného opatření a rozhodčího řízení	248
73. Ke jmenovacímu oprávnění předsedy Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární Komoře ČR	204	IV. Rozhodování o nákladech řízení	249
74. Odpovědnost rozhodce stálého rozhodčího soudu za rozhodčí nález	205	91. Úhrada nákladů řízení v případě zpětvzetí žaloby	249
75. Povaha rozhodčího soudu	210	92. Rozhodnutí o nákladech řízení. Odpovědnost rozhodce	250
76. Stálé rozhodčí soudy	210	93. Rozhodování o nákladech řízení	251
77. Veřejnoprávní požadavky na zřízení stálého rozhodčího soudu	211	G. DORUČOVÁNÍ V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ	253
II. Jiné orgány	216	94. Doručování v rozhodčím řízení. Vykonatelnost rozhodčích nálezu	253
78. Odvolání proti rozhodnutím bývalých krajských státních arbitráží	216	95. Doručování v rozhodčím řízení	257
79. Postavení Arbitrážní komise Českého svazu ledního hokeje	217	96. Doručování v rozhodčím řízení	259
80. Pravomoc státní arbitráže	221	97. Ustanovení opatrovníka pro doručování. K povinnosti soukromé společnosti uveřejňovat pravidla rozhodčího řízení v Obchodním věstníku	260
81. Pravomoc štatnej arbitráže	222		
82. Písemné úmluvy o podrobení se arbitrážnímu řízení	224		

98. Doručování v rozhodčím řízení. Ustanovení opatrovníka osobou jinou než rozhodce	262
99. Doručování v rozhodčím řízení	263
100. Doručování v rozhodčím řízení	264
101. Doručování v rozhodčím řízení	270
102. Doručování v rozhodčím řízení	271
103. Doručování v rozhodčím řízení	272
104. Doručování v rozhodčím řízení	275

H. POSUZOVÁNÍ VYBRANÝCH MERITORNÍCH OTÁZEK V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ

105. Promlčení práva z obchodního závazkového vztahu	279
106. Promlčení práva z obchodního závazkového vztahu	280
107. K řešení otázky vážnosti provozních důvodů	281
108. Volné uvážení rozhodce. Smluvní pokuta	283

I. PŘEZKUM ROZHODČÍCH NÁLEZŮ

I. Přezkum rozhodčích nálezů Ústavním soudem

109. Ústavnost přezkumu rozhodčího nálezu Ústavním soudem	285
110. Ústavnost přezkumu rozhodčího nálezu Ústavním soudem	285
111. Povaha rozhodčího řízení. Přezkum rozhodčího nálezu Ústavním soudem	285
112. Nepřípustnost ústavní stížnosti proti rozhodčímu nálezu	286
113. Nepřípustnost ústavní stížnosti proti rozhodčímu nálezu	287
114. Přezkum správnosti aplikace „jednoduchého“ práva. Přezkum rozhodčího nálezu Ústavním soudem	288
115. Zachování ústavních požadavků v řízení před rozhodcem	289
116. Ústavní stížnost proti rozhodčímu nálezu	290

II. Přezkum rozhodčích nálezů obecnými soudy

117. Přezkum rozhodčího nálezu exekučním soudem. Vykonatelnost rozhodčího nálezu	292
118. Soudní přezkum věcné správnosti rozhodčího nálezu. Plnění v rozporu s dobrými mravy. Možnost věc před rozhodcem projednat	293
119. Soudní přezkum rozhodčího řízení	296
120. Přezkum rozhodčího nálezu soudem	300
121. Přezkum rozhodčího nálezu soudem	306
122. Přezkum rozhodčího nálezu soudem. Povaha lhůty k podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu ...	309

III. Přezkum rozhodčích nálezů jinými rozhodci

123. Přezkumné řízení	313
124. Přezkum rozhodčího nálezu soudem	314

J. ÚSCHOVA ROZHODČÍCH NÁLEZŮ

125. Úschova rozhodčích nálezů	319
126. Úschova rozhodčích nálezů	319

K. ŘÍZENÍ O ZRUŠENÍ ROZHODČÍHO NÁLEZU

127. Označení žalobce v žalobě o zrušení rozhodčího nálezu	323
128. K taxativnímu výčtu důvodů podle § 31 zákona o rozhodčím řízení. Chyby v psaní a počtech v rozhodčím nálezu	323
129. Zrušení rozhodčího nálezu	330
130. Zrušení rozhodčího nálezu	335
131. Zrušení rozhodčího nálezu. Včasné neuplatnění námitky podle § 33 zákona o rozhodčím řízení	335
132. Výklad pojmu „plnění podle tuzemského práva nedovolené“	337

133. Zrušení rozhodčího nálezu. Uzavření rozhodčí doložky ředitelem nákupu	340	147. Uznání a výkon cizích rozhodčích náleží	373
134. Zrušení rozhodčího nálezu z důvodu neprovedení důkazu rozhodcem. Možnost věc projednat před rozhodcem (soudem)	342	148. Výhrada veřejného pořádku. Možnost zkoumání platnosti rozhodčí doložky v exekučním řízení	374
135. Místní příslušnost soudu pro řízení o zrušení rozhodčího nálezu	345	149. Uznání a výkonu cizích rozhodčích náleží. Předpoklady pro nařízení exekuce	374
136. Uplatnění námitky podjatosti rozhodce. Zrušení rozhodčího nálezu	346		
L. VÝKON ROZHODNUTÍ	347	VI. Výkon rozhodnutí ve specifických případech	381
I. Obecně k výkonu rozhodnutí	347	150. Výkon rozhodnutí státní arbitráže	381
137. Výkon rozhodčího nálezu	347	151. Povaha rozhodčího nálezu vydaného ci- zím rozhodčím soudem	382
138. Podmínky exekuce obecně	348		
139. Přezkum vykonatelnosti rozhodčího ná- lezu exekučním soudem	351	M. ESD A JEHO JUDIKATURA V OBLASTI ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ	383
140. Řízení o výkon rozhodnutí vydaného v rozhodčím řízení ...	353	152. Pravomoc ESD rozhodovat o předběžné otázce předložené rozhodcem. Postavení rozhodce a soudu	383
141. Přezkum věcné správnosti rozhodčího nálezu v exekučním řízení	356	153. Pravomoc ESD rozhodovat jako rozhodčí soud	385
142. Přezkum rozhodčího nálezu v exekučním řízení	358	154. Pravomoc ESD rozhodovat jako rozhodčí soud	386
II. Výkon rozhodnutí o odměně rozhodce	360	155. Pravomoc ESD rozhodovat o předběžné otázce předložené rozhodčím soudem	389
143. Výkon rozhodnutí o odměně rozhodce. Povinnost k její náhradě	360	156. Nepřiměřené podmínky (zneužívající klauzule) ve spotřebitelských smlouvách ...	391
III. Výkon cizích rozhodčích nálezů podle slovenské právní úpravy	362	157. Pravomoc ESD rozhodovat jako rozhodčí soud	397
144. Uznání cizích rozhodčích náleží	362	158. Pravomoc ESD rozhodovat jako rozhodčí soud	399
IV. Přezkum věcné správnosti rozhodčího nálezu	370	Přehled uveřejněných judikátů podle právních předpisů	404
145. Přezkum věcné správnosti rozhodčího nálezu v exekučním řízení	370	Věcný rejstřík	421
V. Newyorská úmluva	373		
146. K Newyorské úmluvě a dohodám o podpoře a ochraně investic	373		

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech rozhodčího řízení

Sestavil
Luděk Lisse

Tento svazek řady přehledů judikatury zahrnuje dosud nezmapovanou oblast rozhodnutí soudů týkající se rozhodčího řízení a rozhodčích soudů, které jsou stále častěji vyhledávány stranami při řešení různých sporů. Vybraná rozhodnutí převážně Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, vrchních a krajských soudů jsou doplněna rozhodčími nálezy Rozhodčího soudu při IAL SE. Připojeny jsou i některé zajímavé rozsudky slovenských soudů. Jednotlivá rozhodnutí jsou zpracována do podoby standardního judikátu včetně právní věty a podstatné části odůvodnění.

Rozhodnutí jsou rozčleněna celkem do třinácti částí a řeší obecné i zvláštní otázky rozhodčího řízení. Jednotlivé části souboru jsou věnovány působnosti zákona o rozhodčím řízení, zásadám rozhodčího řízení, subjektům rozhodčího řízení a rozhodčím soudům a jiným rozhodčím orgánům. Velký počet rozhodnutí je věnován rozhodčí smlouvě a způsobu určení rozhodce. Publikovaná rozhodnutí v tomto oddílu se podrobně zabývají otázkami rozhodčí doložky, její platnosti a závaznosti, způsoby určení rozhodců a otázkami jejich pravomoci.

V dalších částech souboru jsou uveřejněna rozhodnutí týkající se doručování v rozhodčím řízení, přezkumu rozhodčích nálezů, samotných rozhodčích nálezů, výkonů rozhodnutí a řízení o zrušení rozhodčích nálezů. Závěr přehledu tvoří judikatura Evropského soudního dvora v oblasti rozhodčího řízení. Publikace je doplněna rejstříkem usnadňujícím vyhledání.

Za pomoc s vyhledáváním relevantní judikatury a při přípravě této publikace mnohokrát děkuji svým kolegům z rozhodčího soudu JUDr. Ing. Bc. Martinu Kohoutovi a Mgr. Bc. Patriku Frkovi.

Autor

UŽITÉ ZKRATKY

Prameny:

ASPI JUD	pořadové číslo judikátu v systému ASPI
JESD	Judikatura evropského soudního dvora
PPP	Právní praxe v podnikání
R	Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu
Sb. ESD	Sbírka rozhodnutí Evropského soudního dvora
SoJ	Soudní judikatura

Právní předpisy:

exekuční řád	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
Listina	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
nařízení (ES) č. 1346/2000	nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení
Newyorská úmluva	vyhláška č. 74/1959 Sb., o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů
obč. zák.	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
obch. zák.	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
SEHS	Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství
SES	Smlouva o založení Evropského společenství
SESUO	Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli
SEURATOM	Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii
směrnice 90/314/EHS	směrnice Rady 90/314/EHS, o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy
směrnice 93/13/EHS	směrnice Rady 93/13/EHS, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
zák. č. 99/1950 Sb.	zákon č. 99/1950 Sb., o hospodářských smlouvách a státní arbitráži.
zák. č. 23/1962 Sb.	zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti
zák. č. 121/1962 Sb.	zákon č. 121/1962 Sb., o hospodářské arbitráži
zák. č. 97/1963 Sb.	zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
zák. č. 301/1992 Sb.	zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

zákon o rozhodcovském konaní	zákon č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovském konaní
zákon o rozhodčím řízení	zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů
zákon o Ústavním soudu	zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
zákoník práce	zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce
živnostenský zákon	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Ostatní:

ESD Evropský soudní dvůr (od 1. 12. 2009 Soudní dvůr Evropské unie)

A. PŮSOBNOST ZÁKONA O ROZHODČÍM ŘÍZENÍ A DALŠÍCH PRAMENŮ PRÁVA

1. Přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání v rozhodčím řízení

§ 220k odst. 1 obch. zák.

§ 106 odst. 1 o. s. ř.

I. Novela obchodního zákoníku provedená zák. č. 370/2000 Sb. připustila, aby smlouva o převzetí jmění určila, že se o přezkoumání výměnného poměru akcií, resp. o přezkoumání výše vypořádání v penězích, rozhodne v rozhodčím řízení. Je-li ve smlouvě o převzetí jmění platně ujednáno, že o přezkoumání a určení výše vypořádání v penězích a určení výše dorovnání v penězích ve smyslu § 220k odst. 1 obch. zák. bude rozhodováno v rozhodčím řízení, brání projednání věci před soudem rozhodčí smlouva, a soud v případě učinění včasné námitky podle § 106 odst. 1 o. s. ř. řízení zastaví.

II. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu České republiky (viz např. usnesení ze dne 18. července 2006, sp. zn. 29 Odo 499/2005, usnesení ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 226/2006 a další) vyplývá, že určuje-li smlouva o převodu obchodního jmění na akcionáře, že se o přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání bude rozhodovat v rozhodčím řízení, zavazuje toto ujednání i akcionáře zrušované společnosti. Vztah uvedené právní úpravy s ustanovením § 2 odst. 1 zák. č. 216/1994 Sb. již přezkoumal Ústavní soud, který rozpor s ústavním pořádkem neshledal (viz např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne

23. června 2005, sp. zn. III. ÚS 84/2005).

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. listopadu 2008, sp. zn. 29 Cdo 1006/2007

ASPI JUD142750CZ

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. února 2006, čj. 50 Cm 83/2003-32, kterým tento soud zastavil řízení ve věci (výrok I.) a současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně a odvolacím soudem (výrok II. a III.).

Odvolací soud uzavřel, že novela obch. zák. provedená zákonem č. 370/2000 Sb. připustila, aby smlouva o převzetí jmění určila, že se o přezkoumání výměnného poměru akcií, resp. o přezkoumání výše vypořádání v penězích rozhodne v rozhodčím řízení. V projednávané věci bylo ve smlouvě o převzetí jmění platně ujednáno, že o přezkoumání a určení výše vypořádání v penězích a určení výše dorovnání v penězích ve smyslu § 220k odst. 1 obch. zák. bude rozhodováno v rozhodčím řízení. Projednání věci před soudem tedy brání rozhodčí smlouva. Společnost tuto námitku včas uplatnila, a proto postupoval soud prvního stupně správně, když řízení podle § 106 odst. 1 o. s. ř. zastavil. Nadto odvolací soud dodal, že z vyjádření účastníka řízení vyplynulo, že řízení před rozhodci Společnosti pro dražby a rozhodčí řízení, s. r. o. již proběhlo a bylo ukončeno vydáním rozhodčího nálezu ze dne 31. října 2004, sp. zn. 1/03. Odvolací soud upozornil, že jeho rozhod-

nutí odpovídá ustálené rozhodovací praxi a neodporuje ani názoru Ústavního soudu vyslovenému například v jeho usnesení ze dne 23. května 2006, sp. zn. II. ÚS 633/05.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal navrhovatel dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. V dovolání obsáhle argumentuje proti závěrům odvolacího soudu.

Jak již Nejvyšší soud uzavřel v rozhodnutí uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 37/2006, je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

K námitkám dovolatele Nejvyšší soud konstatuje, že z jeho ustálené judikatury (viz např. usnesení ze dne 18. července 2006, sp. zn. 29 Odo 499/2005, usnesení ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 226/2006 a další) vyplývá, že určuje-li smlouva o převodu obchodního jmění na akcionáře, že se o přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání bude rozhodovat v rozhodčím řízení, zavazuje toto ujednání i akcionáře zrušované společnosti.

Přitom vztah uvedené právní úpravy s ustanovením § 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení již přezkoumal Ústavní soud, který rozpor s ústavním pořádkem neshledal (viz např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23. června 2005, sp. zn. III. ÚS 84/2005).

Rozhodnutí odvolacího soudu je tedy správné, a proto Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 věta první o. s. ř. zamítl.

2. Přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání akcionáře v rozhodčím řízení

§ 220k odst. 1 obch. zák.

Určuje-li smlouva o převodu obchodního jmění na akcionáře, že se o přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání bude rozhodovat v rozhodčím řízení, zavazuje toto ujednání i akcionáře zrušované společnosti.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. července 2007, sp. zn. 29 Odo 225/2006

ASPI JUD99879CZ

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. dubna 2004, čj. 50 Cm 11/2004-25, kterým tento soud zastavil řízení ve věci.

V odůvodnění usnesení odvolací soud především uvedl, že v projednávané věci se navrhovatelka domáhá vůči společnosti C. W., a. s. (dále jen „společnost“) přezkumu vypořádání podle § 220p obch. zák. a určení jeho správné výše. Návrh odůvodnila tím, že byla akcionářkou právní předchůdkyně společnosti, která zanikla bez likvidace převedením obchodního jmění na společnost E. K. G., a. s. (nyní C. W., a. s.) Navrhovatelka má za to, že ustanovení čl. VI., předposlední odstavec, návrhu smlouvy o převzetí obchodního jmění, podle kterého měla být výše přiměřeného vypořádání v penězích přezkoumána v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů, je vůči ní neplatné, neboť strany tohoto sporu se na jeho řešení v rozhodčím řízení nedohodly, když navrhovatelka jako akcionářka zaniklé společnosti hlasovala proti tomuto postupu, a proto ji smluvní ujednání nezavazuje. Na-

vrhovatelka rovněž namítá nedostatečnou výši vypořádání v penězích a formální nedostatky znaleckého posudku.

Odvolací soud konstatoval, že podle § 106 odst. 1 o. s. ř., jakmile soud k námitce žalovaného uplatněné nejpozději při jeho prvním úkonu ve věci samé zjistí, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví. Věc však projedná, jestliže účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají. Soud projedná věc i tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje, nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo se rozhodčí soud odmítne věcí zabývat.

Podle § 220p odst. 4 věty první, čtvrté a páté obch. zák., se při zrušení akciové společnosti s převodem obchodního jmění na akcionáře namísto smlouvy o fúzi vyhotovuje smlouva o převzetí obchodního jmění, která musí být uzavřena mezi společností a hlavním akcionářem. Ustanovení § 220k odst. 1 a odst. 7 obch. zák. platí přiměřeně. Místo výměnného poměru akcií a lhůty při jejich výměně se ve smlouvě o převzetí uvádí výše a lhůta vypořádání v penězích.

Podle § 220k odst. 1 obch. zák. může smlouva o fúzi určit, že se o přezkoumání výměnného poměru akcií a určení výše dorovnání v penězích bude rozhodovat v rozhodčím řízení.

V této věci společnost (při prvním úkonu ve věci samé) namítla, že smlouva o převzetí obchodního jmění mezi zanikající společností a hlavním akcionářem určuje řešení případných sporů k přezkumu vypořádání a určení jeho výše v rozhodčím

řízení (§ 220p odst. 4, § 220k odst. 1 *in fine* obch. zák.), a proto je dán důvod podle § 106 odst. 1 věta první o. s. ř. pro zastavení řízení.

Pro posouzení důvodnosti podaného odvolání je podle odvolacího soudu třeba odpovědět na otázku, zda vůbec a pokud ano, jaký právní význam má pro toto řízení rozhodčí doložka ve smlouvě o převzetí obchodního jmění hlavním akcionářem. Je třeba zkoumat, zda tato rozhodčí smlouva, jejíž stranou akcionář není a jejíž uzavření může ovlivnit pouze při hlasování valné hromady, je či není překážkou postupu v tomto řízení.

Při posuzování otázky významu rozhodčí doložky ve smlouvě o převzetí obchodního jmění pro řízení o určení správné výše vypořádání, vycházel odvolací soud z následujících úvah:

Právo na přiměřené vypořádání v penězích a přezkum jeho výše, mají minoritní akcionáři zanikající společnosti (§ 220p odst. 2, § 220k odst. 1 obch. zák.). Toto právo nespědí ani zrušované společnosti, ani hlavnímu akcionáři, který přebírá její obchodní jmění. Pokud by soud přisvědčil názoru navrhovatelky, podle něhož ji rozhodčí doložka ve smlouvě, jejíž stranou není, nezavazuje, právní úprava § 220k odst. 1 věta třetí obch. zák., by postrádala smysl. Zákon by totiž umožnil stranám smlouvy řešit v rozhodčím řízení spory o nárok, který nemají.

Ve prospěch výkladu, podle něhož je rozhodčí doložka ve smlouvě o fúzi závazná i pro akcionáře, který ovšem není smluvní stranou této smlouvy, svědčí i systematické zařazení tohoto ustanovení do § 220k obch. zák., které upravuje práva akcionáře a nikoli práva či povinnosti zanikající společnosti a jejího nástupce.

Výklad, podle něhož je případnou rozhodčí doložkou ve smlouvě o fúzi vázán akcionář, který není stranou této smlouvy, ostatně odpovídá i účelu úpravy práva akcionáře na přiměřené vypořádání a na přezkum jeho výše (§ 220p odst. 2, odst. 4, § 220k odst. 1, 5, 7 obč. zák.) a pravidlu rozumného uspořádání vztahu všech zúčastněných stran složitého procesu přeměny společnosti, jehož klíčovým a obtížným problémem je určení výměnného poměru akcií a případné výše doplatků k těmto akciím (v případě sloučení nebo splynutí společností) nebo určení výše přiměřeného vypořádání (v případě převodu obchodního jmění na hlavního akcionáře). Z obtížnosti stanovení ekonomického potenciálu všech zúčastněných společností a kvantifikace nároku akcionářů na odpovídající počet akcií nástupnické společnosti a doplatek v penězích, či na částku přiměřeného vypořádání, potom vyplývá snaha zákonodárce umožnit rychlou a účinnou ochranu práv všech stran zúčastněných v procesu přeměny tím, že pro majetkové spory mezi nástupnickou společností a bývalým akcionářem zaniklé společnosti lze předem dohodnout rozhodování v rozhodčím řízení.

Tato úprava podle odvolacího soudu není v rozporu s principem práva na soudní ochranu podle článku 36 Listiny, a to nejen proto, že rozhodčí nálezy a jejich výkon podléhají soudní kontrole, ale rovněž proto, že stanovení výměnného poměru, výše dorovnání a výše přiměřeného vypořádání je především odbornou otázkou.

Podle odvolacího soudu rozhodčí doložka obsažená ve smlouvě o převzetí obchodního jmění hlavním akcionářem, má pro spory o majetkové nároky akcionářů zanikající společnosti z procesního hlediska obdobné procesní účinky jako rozhodčí smlouva uzavřená mezi účastníky řízení podle § 2 zákona o rozhodčím řízení, a je překážkou dalšího postupu v tom-

to řízení, pokud nejsou splněny předpoklady stanovené ve druhé větě § 106 odst. 1 o. s. ř.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Nesprávné právní posouzení věci spatřuje v závěru, že věc má být projednána v řízení před rozhodci, přičemž za zásadní považuje posouzení otázky, zda je možné, aby menšinoví akcionáři byli proti své vůli vázání rozhodčí doložkou, uvedenou ve smlouvě o převzetí obchodního jmění. Dovolatelka argumentuje tím, že rozhodčí řízení je speciálním institutem, který umožňuje alternativní řešení sporů. Pokud se strany rozhodnou pro projednání sporu v rozhodčím řízení, vzdávají se některých svých práv, která jim garantuje Listina, jde tedy o derogaci smluvní, neboť není přípustné, aby kdokoli byl práv dle Listiny zbaven proti své vůli. Z toho dovozuje, že ustanovení § 220k obč. zák. umožňující fakticky pouze na základě vůle jedné osoby (majoritního akcionáře) založení pravomoci rozhodců pro rozhodování sporů s jinými osobami (menšinovými akcionáři), bez ohledu na vůli těchto osob, je porušením práv garantovaných podle hlavy V. Listiny. Dovolatelka akcentuje, že postup, kdy jsou menšinoví akcionáři nuceni se účastnit rozhodčího řízení za podmínek stanovených majoritním akcionářem, je nepřipustný a spatřuje v něm pošlapání práv akcionářů, zejména pak jejich práva na soudní ochranu, která jsou jim zaručena Listinou.

Dovolatelka dále namítá, že valná hromada, na které bylo rozhodnuto o převzetí obchodního jmění se konala 19. listopadu 2005 a převzetí obchodního jmění bylo do

obchodního rejstříku zapsáno již 9. prosince 2005, tudíž neměla fakticky žádnou možnost, jak se domoci určení neplatnosti smlouvy o převzetí obchodního jmění, která rozhodčí doložku obsahuje. Navrhuje, aby dovolací soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil k projednání soudu prvního stupně.

Jak již Nejvyšší soud uzavřel v usnesení uveřejněném pod číslem 37/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

V projednávané věci dovolatelka brojí proti tomu, že jako menšinová akcionářka je proti své vůli nucena účastnit se rozhodčího řízení, navíc za podmínek, stanovených majoritním akcionářem, což je, podle jejího názoru, v rozporu s ústavně zaručeným právem na soudní ochranu dle Listiny.

K tomu Nejvyšší soud konstatuje, že již v usnesení ze dne 18. července 2006, sp. zn. 29 Odo 499/2005, uzavřel, že určuje-li smlouva o převodu obchodního jmění na akcionáře, že se o přezkoumání přiměřenosti výše vypořádání bude rozhodovat v rozhodčím řízení, zavazuje toto ujednání i akcionáře zrušované společnosti.

Přitom soulad uvedené právní úpravy s ustanovením § 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení již přezkoumal Ústavní soud, který uzavřel, že tato právní úprava není s uvedeným ustanovením v rozporu (viz např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23. června 2005, sp. zn. III. ÚS 84/2005).

Rozhodnutí odvolacího soudu je tedy správné, a proto Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2 věta první o. s. ř. zamítl.

3. Povaha rozhodčího řízení

čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy
§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu

I. Pokud platné právo umožňuje rozhodovat majetkové spory i jinými subjekty než státními (soudy), neznamená to, že se jedná o orgány veřejné moci. V dosud nepublikovaném usnesení sp. zn. III. ÚS 32/06 Ústavní soud uvedl, že vykonatelnost rozhodčího nálezu nezaručuje rozhodci postavení orgánu veřejné moci ve smyslu ustanovení čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy a § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Zásadní rozdíl je třeba spatřovat především ve zdroji, z něhož vyvěrá pravomoc k rozhodování sporů před soudem a před rozhodcem.

II. Pravomoc k rozhodování před rozhodcem vychází na rozdíl od moci soudní z vůle stran, kterou projevíly při sepisování rozhodčí smlouvy. Je zcela podružné, v čím zájmu byla rozhodčí doložka sepsána, podstatné je, že druhá strana na dohodnuté podmínky přistoupila. Rozhodčí řízení obsahuje řadu specifíků, kterými se odlišuje od soudního řízení, a nelze tedy přistoupit na tvrzení, že podléhá přezkumu ústavní stížnosti, neboť tu lze využít toliko proti zásahům do základních práv ze strany státu, nikoli však subjektu zřetelně od státu odděleného. Zákon o rozhodčím řízení vymezil v ustanovení § 31 okolnosti, za nichž může být rozhodčí nález zrušen obecným soudem, nikoli však soudem Ústavním. Ústavní soud v dalším ani nezkoumal, zda stěžovatel využil výše citovaného ustanovení a ústavní stížnost odmítl z důvodu své nepříslušnosti.

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 6. února 2007, sp. zn. IV. ÚS 224/07

ASPI JUD108702CZ
www.nalus.usoud.cz

4. Přezkoumání nároků minoritních akcionářů v rozhodčím řízení

§ 220p odst. 1 a odst. 4 obch. zák.

čl. 11, 36 a 38 Listiny

čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod
§ 106 o. s. ř.

Minoritním akcionářům má být garantována možnost požadovat přezkoumání této přiměřenosti nabídnutého (poskytnutého) vyrovnání v penězích v řízení před nezávislým a nestranným soudem, ale tento závěr je třeba interpretovat širěji, tzn., že sem spadá i rozhodování v rozhodčím řízení, které by mělo obdobně jako řízení soudní zabezpečit vydání spravedlivého rozhodnutí. Samotná výše vypořádání sice není přezkoumatelná soudy, ale rozhodci jsou při svém rozhodování povinni postupovat podle zákona o rozhodčím řízení, takže nejde o svévolné rozhodování, ale rozhodování podle předem stanovených pravidel nezávislými osobami (arbitry).

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 8. února 2007, sp. zn. II. ÚS 666/06

ASPIJUD108591CZ

www.nalus.usoud.cz

5. K vyhlášce č. 115/1974 Sb.

§ 87 písm. c) o. s. ř.

§ 37 odst. 1 zák. č. 97/1963 Sb.

čl. I vyhl. č. 115/1974 Sb., o Úmluvě o řešení občanskoprávních sporů vznikajících ze vztahů hospodářské a vědeckotechnické spolupráce v rozhodčím řízení

I. Podle čl. I vyhl. č. 115/1974 Sb., o Úmluvě o řešení občanskoprávních spo-

rů vznikajících ze vztahů hospodářské a vědeckotechnické spolupráce v rozhodčím řízení, všechny spory mezi hospodářskými organizacemi vyplývající ze smluvních a jiných občanskoprávních vztahů vznikajících mezi nimi v průběhu hospodářské a vědeckotechnické spolupráce smluvních států této úmluvy budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci státních soudů v těchto sporech.

II. Podle čl. II spory uvedené v čl. I budou projednávány u rozhodčího soudu, zřízeného při obchodní komoře ve státě žalované strany nebo – podle ujednání stran – v třetím smluvním státu této Úmluvy. Jak bývalá ČSSR, tak i MLR byly členskými státy RVHP a výše citovaná vyhláška nepozbyla platnosti ani po 1. 1. 1993.

III. Nároky týkající se ochrany obchodního jména a ochrany proti jednání nekalé soutěže se zcela vymykají z rozsahu působnosti úpravy vyhl. č. 115/1974 Sb., o Úmluvě o řešení občanskoprávních sporů vznikajících ze vztahů hospodářské a vědeckotechnické spolupráce v rozhodčím řízení.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. února 1994, sp. zn. neuvedena

ASPIJUD4779CZ

PPP č. 7–8/1994, s. 46

Z odůvodnění:

Žalobou ze dne 5. 1. 1993 domáhal se žalobce (F., s. r. o., P.) vůči žalovanému (F. E. T. – H. Ltd, B., Maďarská republika, organ. složka v P.) uložení povinnosti požádat o změnu obchodního jména, dále pak náhrady škody ve výši 500 000 Kč. Zároveň žalobce požádal o vydání předběžného opatření, jímž by bylo do pravomocného rozhodnutí soudu organizační složce žalo-

vaného zakázáno používat klamavou reklamu a uložena ji povinnost požádat o změnu obchodního jména

Krajský obchodní soud usnesením z 3. 3. 1993 zastavil řízení a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění svého rozhodnutí soud uvedl, že účastníkem řízení je zahraniční právnická osoba se sídlem v Maďarské republice.

S poukazem na ust. § 104 odst. 1 o. s. ř. soud proto řízení zastavil.

S uvedeným rozhodnutím nesouhlasil žalobce svým odvoláním z 8. 4. 1993. Podle jeho názoru vyhláška č. 115/1974 Sb. je pro řešení sporu nepoužitelná, neboť mezi žalobcem a žalovaným vztah hospodářské ani vědeckotechnické spolupráce nenastal a nikdy nenastane. Jedná se pouze o porušování předpisů platného obč. zák. v hospodářské soutěži na území České republiky. Žalobce proto navrhl zrušení napadeného usnesení a vrácení věci k dalšímu řízení.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal podle ust. § 212 a násl. o. s. ř. napadené usnesení a podle § 221 o. s. ř. je zrušil.

Jednou z podmínek řízení, které je soud podle § 103 o. s. ř. povinen zkoumat kdykoli v průběhu řízení, je, aby věc podléhala pravomoci soudů České republiky. Je správné, že vzhledem k povaze žalovaného se soud prvního stupně touto otázkou zabýval, odvolací soud se však neztotožnil se závěrem, k němuž tento soud dospěl.

Předmětem žaloby jsou nároky žalobce, týkající se ochrany obchodního jména a ochrany proti jednání nekalé soutěže. Tyto nároky se zcela vymykají z rozsahu působnosti úpravy vyhlášky č. 115/1974 Sb.,

upravující podle čl. I odst. 1 řešení sporů mezi hospodářskými organizacemi (jež jsou blíže specifikovány v ust. čl. I odst. 3 Úmluvy), vyplývajících ze smluvních a jiných občanskoprávních vztahů, vznikajících mezi nimi v průběhu hospodářské a vědeckotechnické spolupráce smluvních států Úmluvy. Charakteristika těchto vztahů je doplněna jejich demonstrativním výčtem v odst. 2 čl. I Úmluvy (např. vztahy z kupních smluv, ze smluv o specializaci a kooperaci výroby atd.). Je zřejmé, že tato Úmluva, podepsaná členskými státy bývalé RVHP, světovala rozhodčímu řízení spory organizací smluvních stran, vzniklých při „hospodářské a vědeckotechnické spolupráci mezi smluvními státy“. O takový případ však v dané věci nejde.

Žalovaný, jenž je zahraniční právnickou osobou, podniká na území ČR prostřednictvím své v obchodním rejstříku zapsané organizační složky (§ 21 obč. zák.), tohoto podnikání se týká i podaná žaloba. Ve smyslu § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb. a § 87, písm. c) o. s. ř. je nutno vyvodit pravomoc soudu ČR. Závěr, k němuž dospěl soud prvního stupně v napadeném rozhodnutí, není tedy správný a odvolací soud proto podle § 221 o. s. ř. toto rozhodnutí zrušil.

6. Přezkoumání výměnného poměru akcií a určení výše dorovnání v penězích v rozhodčím řízení

§ 220k odst. 1 obč. zák.

I. Ústavní soud neshledal, že by obsah poslední věty ust. § 220k odst. 1 obč. zák. byl protiústavní. Podle poslední věty ust. § 220k odst. 1 obč. zák. smlouva o fúzi může určit, že se o přezkoumání výměnného poměru akcií a určení výše

dorovnání v penězích bude rozhodovat v rozhodčím řízení.

II. Podle tohoto ustanovení není sice výše vypořádání přezkoumatelná soudy, ale rozhodci, kteří jsou při svém rozhodování povinni postupovat podle zákona o rozhodčím řízení. Nejde však o svévolné rozhodování, ale rozhodování podle předem stanovených pravidel nezávislými osobami (arbitry).

III. Rovněž je bez významu, že stěžovatelé sami smluvní stranou smlouvy o převzetí nebyli a hlasovali na valné hromadě proti jejímu schválení. Stěžovatelé jsou jako minoritní akcionáři vázáni rozhodnutím valné hromady, která může při respektování jejich práv jako minoritních akcionářů rozhodnout o věcech, které se akcií stěžovatelů týkají. Předmětné ustanovení má tedy svůj význam, a to umožnit přezkum vypořádání (realizovat právo na dorovnání) méně formálním postupem v rozhodčím řízení, které je vhodné pro rozhodování sporů v obchodních věcech. Proto nebyl návrh na zrušení citovaného ustanovení shledán důvodným.

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 25. ledna 2006, sp. zn. III. ÚS 588/05

ASPI JUD135998CZ
www.nalus.usoud.cz

7. Rozhodčí doložka podle § 220p obch. zák.

čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod

čl. 95 odst. 1 a 2 Ústavy

čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny § 220p obch. zák.

Rozhodčí doložka uvedená ve smlouvě o převzetí jmění podle § 220p obch. zák. zavazuje oba stěžovatele a Ústavní soud v řadě svých předchozích rozhodnutí neshledal, že by procedura přezkoumání nároků minoritních akcionářů v rozhodčím řízení byla protiústavní. To znamená, že její aplikace sama o sobě nemůže vést k porušení práva na soudní ochranu, ani k porušení práva na ochranu majetku. Pokud stěžovatelé nebyli spokojeni s obsahem smlouvy o převzetí, mohli do tří měsíců ode dne konání valné hromady, jejímž usnesením bylo rozhodnuto o schválení smlouvy o převzetí (a o zrušení společnosti bez likvidace s převodem jmění na hlavního akcionáře), podat u soudu žalobu na vyslovení neplatnosti této smlouvy, která musí být spojena s návrhem na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o převodu jmění (viz ustanovení § 183 ve spojení s ustanovením § 131 obch. zák.).

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 4. září 2008, sp. zn. IV. ÚS 2062/08

ASPI JUD143711CZ
www.nalus.usoud.cz

8. K ústavnosti zastavení řízení podle § 106 o. s. ř. Přezkoumání nároků minoritních akcionářů v rozhodčím řízení

čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

čl. 11, 36 a 38 Listiny

§ 220p odst. 1 a odst. 4 obch. zák.

§ 106 o. s. ř.

I. Zastavením řízení podle § 106 o. s. ř. nedošlo k omezení práv stěžovatelů na soudní ochranu, neboť přiměřené možnosti právní ochrany jejich majetko-

vých práv spojených s vlastnictvím akcií jim zůstaly zachovány.

II. Rozhodčí doložka uvedená ve smlouvě o převzetí jmění zavazuje oba stěžovatele a Ústavní soud v řadě svých předchozích rozhodnutí neshledal, že by procedura přezkoumání nároků minoritních akcionářů v rozhodčím řízení byla protiústavní. To znamená, že její aplikace sama o sobě nemůže vést k porušení práva na soudní ochranu, ani k poruše-

ní práva na ochranu majetku (k porušení posléze uvedeného majetkového práva by mohlo dojít teprve tehdy, pokud by minoritním akcionářům byla upřena adekvátní náhrada, což stěžovatelé ani netvrdí).

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 9. října 2007, sp. zn. I. ÚS 1533/07

ASPI JUD136006CZ

www.nalus.usoud.cz

B. ROZHODČÍ SMLOUVA A ZPŮSOB URČENÍ ROZHODCE

I. Určení rozhodce

9. Rozhodčí smlouva.

Způsob určení rozhodců

§ 2, § 7 odst. 1, § 31 písm. b), c) zákona
o rozhodčím řízení

Je platným ujednáním o způsobu určení rozhodců ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení, dohodnou-li se účastníci rozhodčí smlouvy na počtu rozhodců a současně okruhu rozhodců, z nichž bude (budou) konkrétní rozhodce (rozhodci) určen (určeni) losem. Ujednání o způsobu určení rozhodců je plně ve svobodné vůli účastníků rozhodčí smlouvy – z této smluvní volnosti pak plyne jednoznačný závěr, že rozhodce (či rozhodci) mohou být určeni i vrhem kostky učiněným notářem či v daném sporu nestranným advokátem.

Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 31. března 2010, sp. zn. 66/2010

Právo – časopis pro právní teorii a praxi, č. 3/10

www.rozhodcisoud.net/judikatura.html

Z odůvodnění:

Žalovaný rozporoval pravomoc rozhodce k rozhodnutí sporu, a to s poukazem na skutečnost, že způsob určení počtu a osob rozhodců ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení je neurčitý. Účastníci rozhodčí smlouvy se totiž dohodli, že spor bude rozhodnut jediným rozhodcem a že způsobem určení rozhodců bude náhodný výběr rozhodce zapsaného na seznamu

Rozhodčího soudu při IAL SE losem učiněným nezainteresovaným advokátem.

Rozhodce má za to, že ujednání o způsobu určení rozhodců je plně ve svobodné vůli účastníků rozhodčí smlouvy – z této smluvní volnosti pak plyne jednoznačný závěr, že rozhodce (či rozhodci) mohou být určeni i vrhem kostky učiněným notářem či v daném sporu nestranným advokátem. Je proto platným ujednáním o způsobu určení rozhodců ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení, dohodnou-li se účastníci rozhodčí smlouvy na počtu rozhodců a současně okruhu rozhodců, z nichž bude (budou) konkrétní rozhodce (rozhodci) určen (určeni) losem.

Rozhodce má za to, že před tím, než se přistoupí ke „zneplatňování“ dvoustranného projevu vůle v podobě rozhodčí smlouvy, je třeba hledat zákonné prostředky k výkladu projevu vůle a „zneplatňování“ ponechat jako *ultima ratio*. Pokud tedy lze učinit z rozhodčí doložky jednoznačný závěr o způsobu určení počtu a osob rozhodců, pak respektující svobodnou kontraktaci vůle, nelze považovat rozhodčí doložku za neplatnou.

Nevýhodou rozhodčí doložky určující osoby konkrétních rozhodců je skutečnost, že od uzavření této rozhodčí smlouvy do vzniku případného sporu může uplynout delší doba a nelze vyloučit, že na straně takto jmenovaného rozhodce dojde k takové změně poměrů, které mu znemožní vykonávat v budoucnu funkci rozhodce. S ohledem na toto riziko se většinou doporučuje v pří-

padě rozhodčích doložek, které nezakládají pravomoc některého stálého rozhodčího soudu stanovícího většinou velmi exaktně postup při jmenování rozhodců, uchýlit se právě k pravidlu obsaženému v ustanovení § 7 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení nebo k dohodě o jiném způsobu určení rozhodců spočívající obvykle v určení osoby (v mezinárodní praxi označované jako tzv. „*appointing authority*“), která konkrétní rozhodce v případě vzniku sporu jmenuje. Takovou nezávislou osobou může být kterýkoliv vhodný subjekt (viz Bělohlávek, A.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, ISBN: 80-7179-629-8, s. 76).

V mezinárodní praxi to bývá často osoba předsedy některého stálého mezinárodního rozhodčího soudu, a to i když jinak strany nezakládají pravomoc (příslušnost) takového rozhodčího soudu pro projednání a rozhodnutí sporu, či jiné významné instituce, v tuzemské praxi to může být předseda některého tuzemského stálého rozhodčího soudu, orgán obchodní, profesní či odvětvové komory nebo svazu, akademický funkcionář vysoké školy apod. Bude nepochybně vhodné a účelné, aby tato „*appointing authority*“ měla k rozhodčímu řízení nebo alespoň k oboru, jehož se předmět sporu dotýká, nějaký bližší vztah; zákon o rozhodčím řízení však takovou podmínku nestanoví a i v tomto bodu přenáší odpovědnost ohledně způsobu jmenování rozhodců v plném rozsahu do rukou účastníků rozhodčí smlouvy, kteří tak nesou za konstituování fóra plnou odpovědnost. Zmíněnou širokou smluvní volnost poskytuje charakter rozhodčího řízení jako řízení před soukromoprávním subjektem. Strany se mohou výslovně dohodnout na tom, že v případě sporu bude postupováno ve smyslu ustanovení § 9 zákona o rozhodčím řízení, tj. o jmenování rozhodce (rozhodců) rozhodne soud. Strany tak mohou dohodou obsaženou v rozhodčí smlouvě založit příslušnost kon-

krétního soudu právě k postupu dle § 9 zákona o rozhodčím řízení. Tento postup je ovšem běžný spíše v zahraničí, kde je na rozhodčí řízení zcela a jediné správně názíráno z pohledu velmi vhodné koexistence, a nikoliv tak, jak je tomu naprosto nesprávně v praxi většinou u nás, z pohledu „kvazikonkurence“ (viz Bělohlávek, A.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, ISBN: 80-7179-629-8, s. 77).

10. Jmenování rozhodce soudem. Zánik funkce jediného rozhodce

§ 7 odst. 1, 2, § 9 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení

Ustanovení § 7 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení nelze aplikovat, pokud rozhodčí smlouva obsahuje dohodu o počtu i o osobě rozhodce (§ 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení). Podle § 9 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení je soud oprávněn jmenovat nového rozhodce jen v případě rozhodce jmenovaného podle § 7 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení a nikoliv rozhodce určeného podle § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.

Rozsudek Krajského soudu ze dne 30. srpna 2005, čj. 11 Co 565/2005-56, potvrzený usnesením Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 33 Odo 135/2006, ze dne 31. 1. 2008

*ASPI JUD105628CZ,
SoJ č. 11/08, s. 854*

11. Způsob určení rozhodce

§ 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení

Strany si mohou dohodnout určení okruhu rozhodců, způsob jejich jmenování stranami, či postup, jímž mají roz-

hodci vést řízení. I soukromé subjekty mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. května 2001, sp. zn. 22 Cm 18/2001
Bělohávek, A. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 1 vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 77 (pozn. aut.: toto rozhodnutí bylo potvrzeno usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. října 2001)

12. Rozhodčí doložka.

Způsob určení rozhodce

§ 2, § 7 odst. 1, 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení

I. Rozhodčí řízení podle zákona o rozhodčím řízení umožňuje smluvním stranám, aby určité druhy sporů vyňaly z pravomoci soudů a podrobily je zvláštnímu řízení, v němž o nich budou rozhodovat soukromé osoby – jeden nebo více rozhodců, popř. stálý rozhodčí soud. Prostředkem k dosažení tohoto účelu je smluvní volnost, v jejímž rámci strany vymezí, jaké druhy sporů podrobí pravomoci rozhodců a dohodnou se na tom, zda je bude rozhodovat jeden nebo více rozhodců, popř. stálý rozhodčí soud (§ 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení). Shodným projevem vůle mohou smluvní strany v rozhodčí smlouvě určit počet i osoby rozhodců anebo stanovit způsob, jak budou určeny. Nedošlo-li však k dohodě o počtu a osobách rozhodců, nastupuje pravidlo zakotvené v § 7 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, podle něhož každá ze stran jmenuje jednoho rozhodce, a tito rozhodci zvolí předsedajícího rozhodce.

II. V posuzovaném případě bylo účastníky v rozhodčí doložce (smlouvě

mezi subjekty soukromoprávních vztahů o tom, že všechny spory, které vzniknou v budoucnu z určitého právního vztahu, budou posouzeny a rozhodnuty soukromoprávním subjektem, a to jedním nebo více rozhodci) konkrétně ujednáno, že majetkové spory vzniklé v souvislosti s leasingovou smlouvou budou rozhodovány podle platného práva České republiky rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že rozhodčí doložka ve znění: „Pronajímatel a nájemce se dohodli, že majetkové spory vzniklé v souvislosti s leasingovou smlouvou budou rozhodovány podle platného práva ČR rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR“, je platná.

III. V souzené věci využily strany svého práva ve smyslu ust. § 7 zákona o rozhodčím řízení a určili v rozhodčí smlouvě nikoli počet ani osoby rozhodců, nýbrž způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny. Strany si dle uvedeného ustanovení mohou v rozhodčí smlouvě určit okruh rozhodců, způsob jejich jmenování stranami nebo postup, jímž mají rozhodci vést řízení.

IV. Pokud se účastníci dohodli, že spory vzniklé ze smlouvy obsahující rozhodčí doložku budou rozhodovány rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců vedeného při soukromoprávním subjektu (zde: při Asociaci leasingových společností ČR) a nikoli rozhodčím soudem ve smyslu ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení, je taková dohoda platná.

V. Mechanismus, jakým bude rozhodce či rozhodci ve smyslu ust. § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení vybráni, nemusí být sjednán přímo v rozhodčí smlouvě.

VI. Mechanismus, jakým bude rozhodce či rozhodci ve smyslu ust. § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení vybráni, nemusí být vytvořen stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení.

VII. I jiné soukromé subjekty než stálé rozhodčí soudy zřízené ve smyslu ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí. Pravidla těchto soukromoprávních subjektů pro určení rozhodců se považují za dohodu obsaženou v rozhodčí smlouvě ve smyslu ust. § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.

VIII. Rozhodování sporu v rozhodčím řízení není porušením ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny, pokud účastníci řízení mají možnost ovlivnit, jaký rozhodce (či skupina rozhodců) bude o jejich právech a povinnostech v souladu s platnou rozhodčí smlouvou ve smyslu ust. § 2 zákona o rozhodčím řízení rozhodovat. K tomu mají účastníkům napomoci poměrně široké podmínky, které zákon v ust. § 4 a 8 zákona o rozhodčím řízení klade na osobu rozhodce a které klade na určení počtu i osob rozhodců (popř. způsobu, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny) ve smyslu ust. § 7 zákona o rozhodčím řízení.

IX. Není nezbytné, aby se strany dohodly na jmenovitě určeném rozhodci. Strany se mohou (nikoli musí) dohodnout na určení konkrétních jmen rozhodců. Nevýhodou takové rozhodčí doložky je skutečnost, že od uzavření této doložky do vzniku sporu může uplynout delší doba a nelze vyloučit, že na straně takto jmenovaného rozhodce dojde ke změně poměrů znemožňujících výkon funkce rozhodce. Proto dochází – stejně jako v souzené věci – ve smyslu ust. § 7

odst. 1 zákona o rozhodčím řízení k určení mechanismu, jakým způsobem bude určitý rozhodce pro rozhodování v budoucnosti vzniklých sporů vybrán, přičemž závěr, zda se účastníci rozhodnou pro to, že jejich případné spory bude rozhodovat rozhodce (rozhodci) zapsaný v seznamu vedeného u stálých rozhodčích soudů či jiných soukromoprávních subjektů, je ponechán na dohodě stran.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. července 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008

ASPI JUD155220CZ

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací usnesením ze dne 23. ledna 2008, čj. 7 Cmo 452/2007-40, potvrdil bod I. výroku usnesení Krajského soudu v Brně (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 11. 10. 2007, čj. 25 Cm 101/2007-24, jímž tento soud řízení zastavil (bod I. výroku usnesení odvolacího soudu), změnil bod II. výroku usnesení soudu prvního stupně, jímž soud prvního stupně rozhodl o náhradě nákladů řízení, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo, tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně částku 25 595 Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám zástupce žalované (bod II. výroku usnesení odvolacího soudu), a dále rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 800 Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám zástupce žalované (bod III. výroku usnesení odvolacího soudu); odvolací soud nepřezkoumal odvoláním nenapadený bod III. výroku usnesení soudu prvního stupně, jímž tento soud rozhodl o nevrácení soudního poplatku žalobci.

V odůvodnění usnesení odvolací soud zejména uvedl, že přezkoumal usnesení soudu prvního stupně v odvoláním napadené části (body I. + II. výroku), ve stejném rozsahu přezkoumal i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání žalobce důvodné není a odvolání žalované důvodné je. Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že žalobou doručnou soudu prvního stupně dne 16. 5. 2007 se žalobce po žalované domáhal zaplacení částky 634 204,50 Kč s příslušenstvím, jež představuje finanční prostředky, které žalované zaplatil na základě „Smlouvy o finančním pronájmu – leasingová smlouva“ (dále jen „leasingová smlouva“), jež je dle přesvědčení žalobce absolutně neplatná pro rozpor se zákonem. Žalobce dále tvrdil, že v důsledku neplatnosti celé leasingové smlouvy a s ohledem ujednání, že spor může být rozhodnut mimo ústní jednání a že nález nebude obsahovat odůvodnění, byl-li vydán bez ústního projednání věci, je neplatná rovněž sjednaná rozhodčí doložka. Odvolací soud se ztotožnil s právním posouzením soudu prvního stupně, že v předmětné rozhodčí doložce, splňující náležitosti stanovené v ust. § 3 zákona o rozhodčím řízení (pisemná forma), byl ve smyslu § 7 stanoven určitý počet rozhodců (jeden) a rovněž i způsob, jak počet a osoby rozhodců mají být určeny, poněvadž bylo ujednáno, že rozhodce má být vybrán žalující stranou ze Seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR. Námitku odvolatele, že nejsou uvedeny konkrétní rozhodci, jež mají ve věci rozhodnout, neshledal odvolací soud důvodnou, jelikož zákon nestanoví povinnost dohodnout v rozhodčí smlouvě konkrétní jména rozhodců, přičemž v případě, že by rozhodčí smlouva nestanovila ani způsob určení rozhodců, bude tento ustanoven postupem uvedeným v § 7 zákona o rozhodčím řízení. Důvodnou nebyla shledána ani námitka odvolatele spočívající v neexistenci rozhodčího soudu při Aso-

ciaci leasingových společností ČR, neboť to nemůže mít dle odvolacího soudu vliv na platnost rozhodčí doložky, jelikož si v ní strany stanovily pro rozhodování sporu rozhodce a nikoli stálý rozhodčí soud ve smyslu ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení.

Ze shora uvedených důvodů odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně postupoval v souladu s uvedeným zákonem, když dovodil, že účastníci sjednali v leasingové smlouvě platnou rozhodčí doložku, v níž se dohodli na tom, že spory vyplývající z předmětné leasingové smlouvy budou rozhodnuty rozhodcem, a proto není dána pravomoc soudu k rozhodnutí v této věci. Odvolací soud odvoláním žalobce napadené rozhodnutí soudu prvního stupně v bodu I. výroku jako věcně správné potvrdil.

Odvolací soud na základě odvolání žalované přezkoumal bod II. výroku soudu prvního stupně o náhradě nákladů řízení a dovodil, že námitky odvolatelky jsou důvodné. V daném případě bylo řízení zastaveno pro nedostatek pravomoci soudu, takže z procesního hlediska, kdy žalobce nerespektováním rozhodčí doložky zavinil, že řízení muselo být zastaveno, a žalovaný byl s námitkou nedostatku pravomoci soudu úspěšný, je žalobce povinen nahradit účelně vynaložené náklady řízení žalované ve smyslu ust. § 146 odst. 2 věty první o. s. ř., jež činí 25 595 Kč.

Z těchto důvodů odvolací soud usnesení soudu prvního stupně v bodu II. výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně změnil tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně částku 25 595 Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám zástupce žalované. Odvolací soud současně dle ust. § 142 odst. 1 a § 224 odst. 1 o. s. ř. rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované na ná-

hradě nákladů odvolacího řízení částku 800 Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám zástupce žalované.

Dovoláním ze dne 30. dubna 2008 napadl žalobce usnesení odvolacího soudu v celém rozsahu, aniž by uvedl, z čeho dovozuje přípustnost dovolání, a aniž by podřadil své dovolací námitky některému ze zákonem stanovených dovolacích důvodů (§ 241a odst. 2 a 3 o. s. ř.).

V odůvodnění dovolání žalobce zejména uvedl, že je přesvědčen o věcné a místní příslušnosti soudu prvního stupně k řízení o tomto sporu a že není dána příslušnost ani pravomoc k rozhodnutí rozhodce vedeného při Asociaci leasingových společností ČR. Namítl neexistenci pravomoci a příslušnosti k rozhodování obchodních sporů Asociace leasingových společností ČR, neboť stálý rozhodčí soud nemůže být založen a provozován kýmkoli, nýbrž může být zřízen jen zákonem, jak vyplývá z ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení. Dovolatel je přesvědčen, „že podle platného práva nemohou mimo soudů rozhodovat a vlastním jménem vydávat závazné a vykonatelné rozhodčí nálezy žádné jiné instituce, nežli konkrétní rozhodce, na němž se strany dohodly, nebo více konkrétních rozhodců, na nichž se strany dohodly, nebo stálý rozhodčí soud zřízený zákonem v souladu s ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení, na jehož pravomoci se strany dohodly.“ Nesouhlasí s názorem, že platná rozhodčí doložka může obsahovat způsob určení rozhodce (rozhodců) odkazem „na libovolnou osobou vedenou v jakémsi seznamu rozhodců nestálého rozhodčího soudu nezřízeného na základě zákona a vedeného při jakési zájmové asociaci, kdy jeden z účastníků sporu je členem této zájmové asociace“. Tento výklad by dle názoru dovolatele vedl k obcházení ust. § 2 zákona o rozhodčím řízení, poněvadž „jednoznačná podmínka pro právo osoby rozhodovat namís-

to soudů vázaná na členství rozhodce ve stálém rozhodčím soudu zřízeném na základě zákona nebo na dohodě účastníků o osobě rozhodce“.

Vzhledem k tomu, že dovolatel spatřuje nesprávnost napadeného usnesení v tom, že odvolací soud dospěl k nesprávnému právnímu posouzení věci, „když připustil shora popsaný extenzivní výklad ust. § 2 odst. (1) zákona o rozhodčím řízení“, závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil, vyslovil pravomoc soudu k rozhodnutí ve věci a vrátil věc odvolacímu soudu k řízení s tím, že tento soud rozhodne a přízná žalobci náklady právního zastoupení v odvolacím a dovolacím řízení v souladu s vyhl. č. 484/2000 Sb. a jeden režijní paušál za podání odvolání ve výši 300 Kč a jeden za podání dovolání.

Žalovaná se k dovolání, jak plyne z obsahu spisu, nevyjádřila.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) posoudil dovolání podle ust. § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 a 4 a § 241a odst. 1 o. s. ř. a konstatoval, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou, včas, obsahuje stanovené náležitosti, dovolatel je zastoupen advokátkou a jí bylo dovolání sepsáno.

Poté se Nejvyšší soud zabýval otázkou přípustnosti tohoto mimořádného opravného prostředku (§ 236 odst. 1 o. s. ř.), neboť toliko z podnětu přípustného dovolání lze správnost napadeného rozhodnutí přezkoumat z hlediska uplatněných dovolacích důvodů.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání žalobce směřuje do všech bodů výroku usnesení odvolacího soudu,

jimiž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně v bodě I. výroku o zastavení řízení (bod I. výroku usnesení odvolacího soudu), změněno v bodě II. výroku usnesení soudu prvního stupně o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně (bod II. výroku usnesení odvolacího soudu) a rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení (bod III. výroku usnesení odvolacího soudu).

V posuzovaném případě je dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení (podle § 106 odst. 1 o. s. ř.), dle § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř. přípustné.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil. Z ustanovení § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. vyplývá povinnost dovolacího soudu přihlídnout k vadám řízení uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k tzv. jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.], i když nebyly v dovolání uplatněny. Existence uvedených vad nebyla v dovolání namítána a dovolací soud tyto vady z obsahu spisu též nezjistil.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil rozhodné skutečnosti podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Odvolací soud se ztotožnil s právním posouzením soudu prvního stupně, že v předmětné rozhodčí doložce, splňující náležitosti stanovené v ust. § 3 zákona

o rozhodčím řízení, byl ve smyslu § 7 stanoven určitý počet rozhodců (přičemž v souzené věci nemůže mít vliv na platnost rozhodčí doložky to, zda může být rozhodčí soud zřízen jen zákonem, jelikož si v ní strany stanovily pro rozhodování sporu rozhodce a nikoli stálý rozhodčí soud ve smyslu ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení), způsob, jak počet a osoby rozhodců mají být určeny, a nestanovuje-li zákona o rozhodčím řízení povinnost dohodnout v rozhodčí smlouvě konkrétní jména rozhodců, účastníci sjednali v leasingové smlouvě platnou rozhodčí doložku, v níž se dohodli na tom, že spory vyplývající z předmětné leasingové smlouvy budou rozhodnuty rozhodcem, a proto není dána pravomoc obecného soudu k rozhodnutí v této věci.

Námitky dovolatele spočívají v tom, že platná rozhodčí doložka nemůže obsahovat způsob určení rozhodce (rozhodců) odkazem „na libovolnou osobou vedenou v jakémsi seznamu rozhodců nestálého rozhodčího soudu nezřízeného na základě zákona a vedeného při jakési zájmové asociaci, kdy jeden z účastníků sporu je členem této zájmové asociace“. Tento výklad by dle názoru dovolatele vedl k obcházení ust. § 2 zákona o rozhodčím řízení, poněvadž „jednoznačná podmínka pro právo osoby rozhodovat namísto soudů vázaná na členství rozhodce ve stálém rozhodčím soudu zřízeném na základě zákona nebo na dohodě účastníků o osobě rozhodce“.

V souzené věci jde tedy o posouzení otázky, zda věc má být dle smlouvy účastníků [„smlouva o finančním pronájmu č. 1010500213 (leasing)“] projednána v řízení před obecnými soudy či před rozhodcem (rozhodci).

Dle čl. IV., nazvaného „další ujednání“, smlouvy o finančním pronájmu č. 1010500213 [leasing] ze dne 8. 6. 2005

jsou nedílnou součástí smlouvy o finančním pronájmu Všeobecné smluvní podmínky finančního pronájmu (leasingu) movitých věcí verze 13/2005.

Dle čl. 9 odst. 9.9 Všeobecných smluvních podmínek finančního pronájmu (leasingu) movitých věcí (verze 13/2005) se „pronajímatel a nájemce dohodli, že majetkové spory vzniklé v souvislosti s leasingovou smlouvou budou rozhodovány podle platného práva ČR rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR.“

Dle § 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení se mohou strany dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva).

Dle § 4 zákona o rozhodčím řízení může být rozhodcem občan České republiky, který je zletilý a způsobilý k právním úkonům, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak (odst. 1), přičemž cizinec může být rozhodcem, je-li podle práva svého státu způsobilý k právním úkonům; postačí však, je-li způsobilý k právním úkonům podle práva České republiky (odst. 2).

Dle § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení má rozhodčí smlouva zpravidla určit počet i osoby rozhodců anebo stanovit způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny. Konečný počet rozhodců musí být vždy lichý.

Podle ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. jakmile soud k námitce žalovaného, uplatněné nejpozději při prvním jeho úkonu ve věci samé, zjistí, že věc má být podle smlou-

vy účastníků projednána v řízení před rozhodci, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví; věc však projedná, jestliže účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají. Soud projedná věc i tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že rozhodčí soud odmítl věc se zabývat.

V posuzovaném případě bylo účastníky v rozhodčí doložce (smlouvě mezi subjekty soukromoprávních vztahů o tom, že všechny spory, které vzniknou v budoucnu z určitého právního vztahu, budou posouzeny a rozhodnuty soukromoprávním subjektem, a to jedním nebo více rozhodci) ujednáno, že majetkové spory vzniklé v souvislosti s leasingovou smlouvou budou rozhodovány podle platného práva České republiky rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR.

Rozhodčí řízení podle zákona o rozhodčím řízení umožňuje smluvním stranám, aby určité druhy sporů vyňaly z pravomoci soudů a podrobily je zvláštnímu řízení, v němž o nich budou rozhodovat soukromé osoby – jeden nebo více rozhodců, popř. stálý rozhodčí soud. Prostředkem k dosažení tohoto účelu je smluvní volnost, v jejímž rámci strany vymezí, jaké druhy sporů podrobí pravomoci rozhodců a dohodnou se na tom, zda je bude rozhodovat jeden nebo více rozhodců, popř. stálý rozhodčí soud (§ 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení). Shodným projevem vůle mohou smluvní strany v rozhodčí smlouvě určit počet i osoby rozhodců anebo stanovit způsob, jak budou určeny. Nedošlo-li však k dohodě o počtu a osobách rozhodců, nastupuje pravidlo zakotvené v § 7 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, podle

něhož každá ze stran jmenuje jednoho rozhodce a tito rozhodci zvolí předsedajícího rozhodce.

V souzené věci využily strany svého práva ve smyslu ust. § 7 zákona o rozhodčím řízení a určily v rozhodčí smlouvě nikoli počet ani osoby rozhodců, nýbrž způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny.

Strany si dle uvedeného ustanovení mohou v rozhodčí smlouvě určit okruh rozhodců, způsob jejich jmenování stranami, nebo postup, jímž mají rozhodci vést řízení. I jiné soukromé subjekty než stálé rozhodčí soudy zřízené ve smyslu ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí. Pravidla těchto soukromoprávních subjektů pro určení rozhodců se považují za dohodu obsaženou v rozhodčí smlouvě ve smyslu ust. § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.

Pokud se účastníci dohodli, že spory vzniklé z předmětné leasingové smlouvy budou rozhodovány rozhodcem vybraným žalující stranou ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR a nikoli rozhodčím soudem ve smyslu ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení, není námitka žalobce, že „mechanismus, jakým bude tento rozhodce či rozhodci vybráni (...), musí být sjednán výslovně a určitě“ za podmínky, že tento mechanismus musí být vytvořen stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení zákonem, případná, jelikož za situace, kdy – jak shora uvedeno – i jiné soukromé subjekty než stálé rozhodčí soudy zřízené ve smyslu ust. § 13 zákona o rozhodčím řízení mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí, se účastníci dohodli, že rozhodce, jenž

bude rozhodovat jejich případné spory vyplývající z leasingové smlouvy, bude vybrán ze seznamu nikoli stálého rozhodčího soudu, jenž musí být – jak správně dovoditel dovozuje – zřízen zákonem, nýbrž ze seznamu Asociace leasingových společností ČR.

Rozhodování sporu v rozhodčím řízení není porušením ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, pokud účastníci řízení mají možnost ovlivnit, jaký rozhodce (či skupina rozhodců) bude o jejich právech a povinnostech v souladu s platnou rozhodčí smlouvou ve smyslu ust. § 2 zákona o rozhodčím řízení rozhodovat. K tomu mají účastníkům napomoci poměrně široké podmínky, které zákon v ust. § 4 a 8 zákona o rozhodčím řízení klade na osobu rozhodce, a které klade na určení počtu i osob rozhodců (popř. způsobu, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny) ve smyslu ust. § 7 zákona o rozhodčím řízení.

Dovozuje-li žalobce nutnost dohody na jmenovitě určeném rozhodci, není jeho názor správný. Strany se mohou (nikoli musí) dohodnout na určení konkrétních jmen rozhodců. Nevýhodou takové rozhodčí doložky je skutečnost, že od uzavření této doložky do vzniku sporu může uplynout delší doba a nelze vyloučit, že na straně takto jmenovaného rozhodce dojde ke změně poměrů znemožňujících výkon funkce rozhodce. Proto dochází – stejně jako v souzené věci – ve smyslu ust. § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení k určení mechanismu, jakým způsobem bude určitý rozhodce pro rozhodování v budoucnosti vzniklých sporů vybrán, přičemž závěr, zda se účastníci rozhodnou pro to, že jejich případné spory bude rozhodovat rozhodce (rozhodci) zapsaný v seznamu vedeného u stálých rozhodčích soudů či jiných soukromoprávních subjektů, je ponechán na dohodě stran.

Pokud odvolací soud za uvedeného skutkového stavu v souladu s ust. § 2, § 7 a § 13 zákona o rozhodčím řízení dospěl k závěru, že předmětná rozhodčí doložka je platným ujednáním o způsobu určení počtu a osob rozhodců, že věc má být dle smlouvy účastníků projednána před rozhodci (resp. rozhodcem), že obecný soud v důsledku tohoto nemůže věc projednat, a proto potvrdil výrok soudu prvního stupně o zastavení řízení ve smyslu ust. § 106 odst. 1 věty před středníkem o. s. ř., je toto jeho právní posouzení správné.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 b o. s. ř. nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí, Nejvyšší soud dovolání podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

Nejvyšší soud proto s ohledem na shora uvedené rozhodl tak, že dovolání žalobce směřující proti bodu I. výroku usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení, dle § 243b odst. 2 věty před středníkem zamítl a dovolání žalobce směřující proti bodům II. a III. výroku usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, dle § 243b odst. 5 o. s. ř. ve spojení s § 218 písm. c) o. s. ř. pro jeho nepřípustnost odmítl.

13. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce

§ 2, § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení

Rozhodčí doložka, v níž se účastníci dohodli, že rozhodce, jenž bude rozhodovat jejich případné spory vyplývající z leasingové smlouvy, bude vybrán ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR, je platným

ujednáním o způsobu určení počtu a osob rozhodců podle § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. září 2009, sp. zn. 23 Cdo 5129/2007

ASPI.JUD156080CZ

Z odůvodnění:

Pokud v této souvislosti dovolatel namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil jeho omluvu z nařízeného rozhodčího jednání, neshledal Nejvyšší soud, že by tato námitka byla opodstatněná. Podle zjištění soudu prvního stupně zástupce žalobce opakovaně žádal o změnu termínu jednání rozhodčího senátu. Žádosti ze dne 16. 3. 2004 bylo vyhověno z důvodu kolize se zaplaceným seminářem. Jednání nařízené na den 13. 7. 2004 bylo odročeno z důvodu kolize s jiným jednáním žalobce. Předvolání k jednání dne 15. 9. 2005 bylo zástupci žalobce doručeno dne 4. 8. 2005, omluva zástupce žalobce a žádost o odročení byla doručena předsedovi rozhodčího senátu dne 13. 9. 2005 s tím, že v omluvě bylo uvedeno, že zástupce žalobce jede na zahraniční dovolenou.

Dovolací soud, který je vázán skutkovým zjištěním soudu prvního stupně a soudu odvolacího a tato skutková zjištění přezkoumávat nemůže, se za takto zjištěného skutkového stavu ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že předmětná omluva byla opožděná a nedůvodná. Za této situace nelze přisvědčit tvrzení žalobce, že mu nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat a že v důsledku této skutečnosti nemohl uplatnit svoji námitku o nelegitimnosti rozhodčího řízení, a to jak z důvodu údajného nedostatku smírčího řešení, tak i z důvodu, že výběr rozhodců byl vázán na okruh osob uvedených v seznamu rozhodců Asociace leasingových společ-

ností ČR. Žalobci přitom nic nebránilo v tom, aby tuto námitku vznesl při jednání rozhodčího senátu osobně, resp. jeho zástupce tak mohl učinit písemně.

Tato námitka však není opodstatněná ani z věcných důvodů. Nejvyšší soud tuto otázku řešil již v usnesení ze dne 31. července 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008, přičemž dovodil, že rozhodčí doložka, v níž se účastníci dohodli, že rozhodce, jenž bude rozhodovat jejich případné spory vyplývající z leasingové smlouvy, bude vybrán ze seznamu rozhodců vedeného při Asociaci leasingových společností ČR, je platným ujednáním o způsobu určení počtu a osob rozhodců podle § 7 zákona o rozhodčím řízení. Nejvyšší soud nemá důvod se od tohoto závěru odchýlit v dané věci.

Za zcela irelevantní považuje dovolací soud shodně se soudem odvolacím i poslední námitku dovolatele, podle níž rozhodčí nález neobsahuje uvedení místa vydání rozhodčího nálezu, neboť nejde o důvod pro zrušení rozhodčího nálezu uvedený v § 31 zákona o rozhodčím řízení.

14. Rozhodčí doložka

§ 7 zákona o rozhodčím řízení

I. Smluvní strany dohodly, že „veškeré spory vzniklé z této smlouvy anebo v souvislosti s ní budou rozhodovány v rozhodčím řízení podle českého práva“ s tím, že „počet i osoby rozhodců určí generální sekretář Asociace realitních kanceláří Čech, Moravy a Slezska, který též jmenuje nového rozhodce, jestliže se určený rozhodce vzdá funkce nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat“.

II. V posuzovaném případě bylo v rozhodčí smlouvě jednoznačně stanoveno, že veškeré spory vzniklé z před-

mětné zprostředkovatelské smlouvy anebo v souvislosti s ní budou rozhodovány v rozhodčím řízení podle českého práva. Rozhodčí doložka tak splňuje podmínky stanovené v ust. § 3 zákona o rozhodčím řízení, neboť je v písemné formě, a v ust. § 7 zákona o rozhodčím řízení stanovujícím stranám možnost dohodnout se buď na konkrétním jméně rozhodce (rozhodců) a počtu rozhodců, nebo – jak je tomu v souzené věci – na způsobu, jak osoba rozhodce (rozhodců) má být určena.

III. V rozhodčí smlouvě se účastníci výslovně dohodli na mechanismu určení rozhodce (rozhodců), jenž rozhodne „veškeré spory vzniklé z této (zprostředkovatelské) smlouvy anebo v souvislosti s ní“, a to tak, že „počet i osoby rozhodců určí generální sekretář Asociace realitních kanceláří Čech, Moravy a Slezska, který též jmenuje nového rozhodce, jestliže se určený rozhodce vzdá funkce nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat“. Generálnímu sekretáři Asociace tak byla dáno právo určit, zda věc bude rozhodována jedním nebo více rozhodci, aniž by tomuto jeho určení muselo předcházet jednání stran o osobě či osobách rozhodců.

IV. Z uvedeného je zřejmé, že z písemného projevu vůle (čl. XI smlouvy o zprostředkování) jednoznačně vyplývá právě projev vůle obou stran podřídít mj. spory plynoucí z této smlouvy rozhodčímu řízení a rozhodnutí rozhodce, který bude vybrán způsobem těmito stranami dohodnutým, tj. že rozhodce vybere generální sekretář Asociace.

V. V předmětném rozhodčím nálezu se dr. M. označil jako rozhodce Asociace. Takové označení u jména rozhodce není z hlediska shora uvedeného právního názoru významné a nemůže znamenat, že by ve věci rozhodoval rozhodce,

který by nebyl podle rozhodčí smlouvy či jinak povolán k rozhodování [§ 31 písm. c) zákona o rozhodčím řízení].

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 23 Cdo 2672/2008

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 31. srpna 2007, čj. 51 Co 214/2007-111, potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 13. listopadu 2006, čj. 21 C 50/2004-82, jímž tento soud zamítl žalobní návrh se žádostí, aby byl zrušen rozhodčí nález ze dne 27. 11. 2003 vydaný JUDr. M., rozhodcem Asociace realitních kanceláří České republiky ve věci žalobce Ing. I. G., proti žalovanému Sušárna mléka CZ a. s. (nyní Eligo a. s.), IČ: 609 14 211, jímž byla Sušárna mléka CZ a. s. (nyní Eligo a. s.) zavázána k zaplacení částky 480 000 Kč s 3,5 % úrokem z prodlení od 8. 11. 2002 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci rozhodčího nálezu a k zaplacení nákladů řízení ve výši 77 250 Kč do 3 dnů od právní moci rozhodčího nálezu na účet JUDr. V. P., a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně tak, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému do tří dnů od právní moci rozsudku na jejich náhradu částku 6 950 Kč k rukám jeho advokáta; odvolací soud dále rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení tak, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na jejich náhradu částku 10 600 Kč k rukám jeho advokáta.

V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud zejména uvedl, že se žalobkyně žalobou ze dne 4. 3. 2004 domáhala zrušení shora specifikovaného rozhodčího nálezu ze dne 27. 11. 2003 s odůvodněním, že rozhodčí doložka je neplatná, v řízení před

rozhodcem nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav, rozhodčí nález je nepřezkoumatelný a právní závěry nemají oporu v provedeném dokazování.

Odvolací soud shledal správný závěr soudu prvního stupně o včasnosti podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu v tříměsíční lhůtě od doručení rozhodčího nálezu, protože rozhodčí nález byl žalobkyni doručen dne 4. 12. 2003 a její návrh na zrušení rozhodčího nálezu byl soudu prvního stupně telefaxem doručen dne 4. 3. 2004 a ve lhůtě stanovené v ust. § 42 odst. 3 ve spojení s ust. § 57 odst. 2 o. s. ř. řádně a včas dne 8. 3. 2004 doplněn originálem.

Správným shledal též i závěr soudu prvního stupně, že předpokladem zrušení rozhodčího nálezu je existence vad formálního charakteru, jež se netýkají rozhodčí smlouvy, samotného rozhodčího řízení či vlastního rozhodčího nálezu. Přestože žalobkyně v žalobě uplatnila – vyjma důvodu uvedeného v ust. § 31 písm. f zákona č. 216/1994 Sb. v rozhodném znění, o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále též jen „ZRR“) – všechny v ust. § 31 ZRR vyjmenované důvody pro zrušení rozhodčího nálezu, v žalobě řádně odůvodnila pouze důvody uvedené v ust. § 31 písm. c) a e) ZRR, tj. že věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem a že straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat.

Ke zbývajícím důvodům odvolací soud uvedl, že v souzené věci nešlo o případ, v němž byl rozhodčí nález vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu [(§ 31 písm. a) ZRR], poněvadž předmětem řízení bylo zaplacení smluvní pokuty ve výši 480 000 Kč s přísl. Vzhledem k tomu, že rozhodčí smlouva byla pro případ řešení sporů vzniklých ze zprostředko-

vatelské smlouvy ze dne 12. 7. 2000 uzavřena v písemné podobě na dobu neurčitou, nebyla účastníky zrušena, nebyl dán ani důvod uvedený v ust. § 31 písm. b) ZRŘ, tj. že rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje. Shodně s názorem soudu prvního stupně odvolací soud dovodil, že není dán ani důvod uvedený v ust. § 31 písm. c) ZRŘ, neboť se účastníci nedohodli na konkrétní osobě rozhodce, jenž měl řešit jejich případné spory, ale na způsobu, jak takový rozhodce bude vybrán. Rozhodce – advokát JUDr. M. byl dle názoru odvolacího soudu generálním sekretářem Asociace realitních kanceláří Čech, Moravy a Slezska – právní předchůdkyně Asociace realitních kanceláří ČR (dále též jen „Asociace“) zvolen řádně, protože dle čl. 4 Společného rozhodnutí přijatého asociací a dozorčí radou Asociace je generální sekretář Asociace oprávněn jmenovat jednoho rozhodce (advokáta či právníka), nepřesahuje-li předmět sporu 200 000 Kč, a tři rozhodce, pokud předmět sporu přesahuje částku 200 000 Kč. Vzhledem k tomu, že žalobkyni byly řádně zaslány veškeré písemnosti týkající se rozhodčího řízení, včetně obsílky k účasti na ústnímu jednání, měla možnost vyjadřovat se k věci a podávat návrhy na provedení důkazů, není dán důvod uvedený v ust. § 31 písm. e) ZRŘ. Protože žalobkyně netvrdila a ani neprokazovala, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat obnovu řízení, odvolací soud uzavřel, že důvod pro zrušení rozhodčího nálezu uvedený v ust. § 31 písm. g) ZRŘ není dán.

Dovoláním ze dne 11. 1. 2008, doručeným telefaxem soudu prvního stupně dne 14. 1. 2008 (písemné podání shodného znění bylo dáno k poštovní přepravě dne 15. 1. 2008 a doručeno soudu prvního stupně dne 16. 1. 2008) napadla žalobkyně rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu s tím, že je dle § 237 odst. 1 písm. c)

a odst. 3 o. s. ř. dán „důvod dovolání“. Dovolatelka jako zásadní právní otázku označila otázku, zda předmětná rozhodčí doložka, obsažená v čl. XI smlouvy o zprostředkování ze dne 12. 7. 2000, představuje ujednání o podřízení rozhodnutí sporu rozhodčímu řízení ve svém celku či zda se v této věci jedná o ujednání způsobu ustanovení rozhodce pro rozhodování jednoho sporu či druhů sporu. Dovolatelka zastává názor, že se strany nezbavily vlivu na procesu určení rozhodce ujednáním, že rozhodce určí konkrétní osoba, ovšem toto určení mělo být provedeno ve spolupráci se spornými stranami. Pouze nebylo-li by této spolupráce, nese rozhodovací pravomoc výlučně generální sekretář, jenž má poté právo osobu rozhodce, popř. rozhodců určit. Rozhodčí doložkou strany podle dovolatelky založily pravomoc generálního sekretáře Asociace realitních kanceláří pro rozhodnutí o rozhodci či počtu rozhodců v případě konfliktu sporných stran (o určení rozhodce, rozhodců), nikoli však jeho pravomoc rozhodnout o rozhodci, není-li splněn tento předpoklad. Podle povahy rozhodčí doložky, která je předmětem tohoto sporu, bylo ujednáno, že rozhodcem bude třetí osoba a nikoli orgán společenské organizace, odlišná od stran smlouvy, mezi nimiž vznikl spor, která toliko provede volbu rozhodců. Dovolatelka je přesvědčena, že způsob provedení a ustavení tohoto rozhodčího řízení je quasi ustanovením rozhodce stálého rozhodčího soudu, kterému ujednání rozhodčí doložky neodpovídá.

Z výše uvedených důvodů dovolatelka závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudky soudů obou stupňů.

V podání ze dne 19. 3. 2008 se k dovolání vyjádřil žalovaný a zejména uvedl, že se ztotožňuje se závěry rozsudku odvolacího soudu a dovolání nepovažuje za důvodné. Je přesvědčen, že dovolání není přípustné, ne-

boť žalobkyní formulovaná otázka nemá po právní stránce zásadní význam.

Závěrem proto žalovaný navrhl, aby dovolací soud v případě, že jej shledá přípustným, dovolání žalobkyně zamítl „a napadený rozsudek byl potvrzen“ a žalovanému přiznána náhrada nákladů řízení, vč. DPH.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) nejprve konstatoval, že dovolání bude s ohledem na čl. II bod 12 zák. č. 7/2009 Sb. projednáno a rozhodnuto o něm podle procesních předpisů účinných do 30. 6. 2009 (dále jen „o. s. ř.“). Poté dovolací soud shledal, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou (žalobkyní), včas (rozsudek odvolacího soudu byl žalobkyní doručen dne 14. 11. 2007 a její dovolání bylo telefaxem soudu prvního stupně doručeno dne 14. 1. 2008, písemné podání shodného znění bylo dáno k poštovní přepravě dne 15. 1. 2008 a doručeno soudu prvního stupně dne 16. 1. 2008, tj. v dvouměsíční lhůtě stanovené v ust. § 240 odst. 1 o. s. ř., § 42 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 122 odst. 2 obč. zák.), obsahuje stanovené náležitosti, dovolatelka je zastoupena advokátem ve smyslu ust. § 241 odst. 1 o. s. ř. a jím bylo dovolání též sepsáno (§ 241 odst. 4 o. s. ř.).

Poté se Nejvyšší soud České republiky zabýval otázkou přípustnosti tohoto mimořádného opravného prostředku (§ 236 odst. 1 o. s. ř.), neboť toliko z podnětu přípustného dovolání lze správnost napadeného rozhodnutí přezkoumat z hlediska uplatněných (způsobilých) dovolacích důvodů.

V posuzované věci není dovolání přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť rozsudkem odvolacího soudu byl potvrzen v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně.

Podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadený rozsudek má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řešili-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řešili-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu citovaných ustanovení spjata se závěrem o zásadním významu rozsudku po stránce právní, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá pro posouzení otázek právních; způsobilým dovolacím důvodem, jímž lze dovolání odůvodnit, je zásadně důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Jelikož ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. je dovolací soud – s výjimkou určitých vad řízení – vázán uplatněným dovolacím důvodem – zde je nutno akcentovat – včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila, jsou pro úsudek, zda rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam či nikoli, relevantní jen otázky (z těch, na kterých napadené rozhodnutí spočívá), jejichž posouzení odvolacím soudem dovolatelka napadla, resp. jejichž řešení v dovolání zpochybnila.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, která na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice

správně určenou, nesprávně vyložil, popřípadě ji nesprávně aplikoval.

Dovolací soud považuje za nutné odvolacímu soudu vytknout nesprávný výklad ustanovení § 42 odst. 3 o. s. ř., které aplikoval při hodnocení včasnosti podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu.

Dle § 32 ZRR se návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem podává do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem učiněn telefaxem, je zapotřebí tento telefax doplnit předložením jeho originálu ve lhůtě tří dnů, jinak se k telefaxu nepřihlíží (§ 42 odst. 3 o. s. ř.).

Z obsahu spisu se podává, že rozhodčí nález byl žalobkyni doručen dne 4. 12. 2003. Poslední den tříměsíční lhůty (§ 32 ZRR ve spojení s § 57 odst. 2 o. s. ř.), tj. 4. 3. 2004, učinila žalobkyně návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem telefaxem. Lhůta k doplnění telefaxu originálem, popř. písemným podáním shodného znění, začala běžet dne 5. 3. 2004 a její poslední den připadl na pondělí 8. 3. 2004. Pro počítání běhu lhůty platí ustanovení § 57 odst. 3 o. s. ř., podle kterého je lhůta zachována, je-li posledního dne lhůty učiněn úkon u soudu nebo podání odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit. Vzhledem k tomu, že z obsahu spisu se podává, že originál návrhu na zrušení rozhodčího nálezu soudem žalobkyně předala k poštovní přepravě dne 5. 3. 2004, je již z tohoto zřejmé, že tento návrh byl podán včas. Není proto v souzené věci při hodnocení splnění podmínek uvedených v ust. § 42 odst. 3 o. s. ř. rozhodné, kdy byl originál písemného podání učiněného telefaxem, popř. písemné podání shodného znění, soudu doručen, jak dovodil odvolací soud, nýbrž to, kdy byl originál písemného podání učiněného telefaxem,

případně písemné podání shodného znění, předáno k poštovní přepravě (shodně viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 1999, sp. zn. 29 Cdo 2287/99).

Dále se Nejvyšší soud ČR zabýval námitkami dovolatelky směřujícími proti závěru odvolacího soudu, že v posuzovaném případě není důvodu pro zrušení rozhodčího nálezu soudem.

Dovolatelka za otázku zásadního právního významu označila to, zda předmětná rozhodčí doložka, obsažená v čl. XI smlouvy o zprostředkování ze dne 12. 7. 2000, představuje ujednání o podřízení rozhodnutí sporu rozhodčímu řízení ve svém celku či zda se v této věci jedná o ujednání způsobu ustanovení rozhodce pro rozhodování jednoho sporu či druhů sporu, a dále uvedla, že určení osoby rozhodce mělo být provedeno ve spolupráci se stranami, popř. tehdy, došlo-li mezi stranami ke konfliktu stran ohledně určení rozhodce.

Ve větě první čl. XI smlouvy o zprostředkování ze dne 12. 7. 2000, uzavřené mezi právní předchůdkyní žalobkyně a žalovaným, se smluvní strany dohodly, že „veškeré spory vzniklé z této smlouvy anebo v souvislosti s ní budou rozhodovány v rozhodčím řízení podle českého práva“ s tím, že „počet i osoby rozhodců určí generální sekretář Asociace realitních kancelářů Čech, Moravy a Slezska, který též jmenuje nového rozhodce, jestliže se určený rozhodce vzdá funkce nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat“.

Rozhodčí doložka (rozhodčí smlouva) se řadí mezi dvoustranné (případně vícestranné) právní úkony (srov. § 34 občanského zákoníku – dále též jen „občan. zák.“); její platnost ve smyslu § 106 odst. 1 o. s. ř. je tak třeba posuzovat jednak z hlediska obecných požadavků na právní úkon (srov. § 37 a násl. občan. zák.) a jednak

z pohledu dalších náležitostí stanovených zákonem č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

Podle § 2 odst. 1 ZRŘ se strany mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a sporů vyvolaných prováděním konkursu nebo vyrovnání, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud.

Podle § 3, věty první, ZRŘ rozhodčí smlouva musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 ZRŘ má rozhodčí doložka zpravidla určit počet i osoby rozhodců anebo stanovit způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny. Konečný počet rozhodců musí být vždy lichý. Nemá-li rozhodčí smlouva ustanovení podle odstavce jedna, jmenuje každá strana ze stran jednoho rozhodce a tito rozhodci volí předsedajícího rozhodce (§ 7 odst. 2 cit. zák.).

Dovolací soud s ohledem na uvedené dospěl k závěru, že v posuzovaném případě bylo v rozhodčí smlouvě jednoznačně stanoveno, že veškeré spory vzniklé z předmětné zprostředkovatelské smlouvy anebo v souvislosti s ní budou rozhodovány v rozhodčím řízení podle českého práva. Rozhodčí doložka tak splňuje podmínky stanovené v ust. § 3 ZRŘ, neboť je v písemné formě, a v ust. § 7 ZRŘ stanovujícím stranám možnost dohodnout se buď na konkrétním jméně rozhodce (rozhodců) a počtu rozhodců nebo – jak je tomu v souzené věci – na způsobu, jak osoba rozhodce (rozhodců) má být určena.

Z předmětné rozhodčí smlouvy dále nevyplývá, že by strany „založily pravomoc

generálnímu sekretáři Asociace realitních kanceláří pro rozhodnutí o rozhodci či počtu rozhodců v případě konfliktu sporných stran“, jak namítá žalobkyně. V rozhodčí smlouvě se účastníci výslovně dohodli na mechanismu určení rozhodce (rozhodců), jenž rozhodne „veškeré spory vzniklé z této (zprostředkovatelské) smlouvy anebo v souvislosti s ní“, a to tak, že „počet i osoby rozhodců určí generální sekretář Asociace realitních kanceláří Čech, Moravy a Slezska, který též jmenuje nového rozhodce, jestliže se určený rozhodce vzdá funkce nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat“. Generálnímu sekretáři Asociace tak byla dáno právo určit, zda věc bude rozhodována jedním nebo více rozhodci, aniž by tomuto jeho určení muselo předcházet jednání stran o osobě či osobách rozhodců. V rozhodčí smlouvě absentuje rovněž ujednání, že generální sekretář Asociace určí osobu rozhodce (osoby rozhodců) „ve spolupráci se spornými stranami“, jak tvrdí žalobkyně, a proto nelze dovodit, že generální sekretář Asociace nebyl oprávněn sám určit osobu rozhodce, jež by projednala spor těchto účastníků. Z uvedeného je zřejmé, že z písemného projevu vůle (čl. XI smlouvy o zprostředkování) jednoznačně vyplývá právě projev vůle obou stran podřídit mj. spory plynoucí z této smlouvy rozhodčímu řízení a rozhodnutí rozhodce, který bude vybrán způsobem těmito stranami dohodnutým, tj. že rozhodce vybere generální sekretář Asociace.

V posuzovaném případě byl k rozhodování o věci v rozhodčím řízení povolán *ad hoc* rozhodce JUDr. M., advokát, který byl jmenován generálním sekretářem Asociace. V předmětném rozhodčím nálezu se JUDr. M. označil jako rozhodce Asociace. Takové označení u jména rozhodce není z hlediska shora uvedeného právního názoru významné a nemůže znamenat, že by ve věci rozhodoval rozhodce, který by nebyl podle rozhodčí smlouvy či jinak povolán k rozhodování [§ 31 písm. c) ZRŘ].

Ze shora uvedeného plyne, že nebyl dán důvod pro zrušení rozhodčího nálezu soudem dle § 31 písm. c) ZRR, neboť se ve věci zúčastnil rozhodce, který byl podle rozhodčí smlouvy povolán k rozhodování, a proto je závěr odvolacího soudu správný.

15. Rozhodčí doložka.

Způsob určení rozhodce

§ 7 zákona o rozhodčím řízení

I. Rozhodčí řízení dle zákona o rozhodčím řízení umožňuje smluvním stranám, aby určité druhy sporu vyňaly z pravomoci soudu a podrobily je zvláštnímu řízení, v němž o nich budou rozhodovat soukromé osoby, tedy v konkrétním případě jeden rozhodce. Prostředkem k dosažení tohoto účelu je smluvní volnost, v jejímž rámci strany vymezí, jaké druhy sporů podrobí pravomoci rozhodců a dohodnou se na počtu rozhodců, popřípadě na stálém rozhodčím soudu.

II. Shodným projevem vůle stran v rozhodčí smlouvě lze určit nejen počet rozhodců, ale též konkrétní osoby rozhodců nebo stanovit způsob určení rozhodců. V konkrétním případě strany sjednaly, že se jedná o jednoho rozhodce, kterého vybere žalobce ve sporu, ze seznamu firmy S. r. ř., s. r. o. Strany si přitom volně mohou sjednat způsob volby rozhodce a postup, dle něhož má být vedeno řízení.

III. Odvolací soud je si vědom rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, dle něhož pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce *ad hoc*, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen stanoví, že rozhodce bude určen jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců,

vedeného právníckou osobou, která není stálým rozhodčím soudem, zřízeným ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel, vydaných touto právníckou osobou, tak je rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona. Toto rozhodnutí se přitom přímo dotýká společnosti S. r. ř., s. r. o.

IV. Není pochyb o tom, že firma S. r. ř., s. r. o. není stálých rozhodčím soudem ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení, avšak s ohledem na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu ČR je přípustné, aby i jiné soukromé subjekty (právnícké osoby), než stálé rozhodčí soudy, vedly seznam rozhodců a vydávaly pro účastníky rozhodčí pravidla, jimiž se rozhodci řídí.

V. Je přitom nepochybné, že žalobkyni musel být obsah rozhodčí doložky znám, neboť smlouvu vlastnoručně podepsala, a ujednání o rozhodčí doložce tak obsahovalo i její projev vůle.

VI. Při posouzení platnosti rozhodčí smlouvy z hlediska projevu vůle žalované je třeba vzít v úvahu, že se jednalo o samostatné ustanovení a smlouva byla řádně podepsána. Lze tak uzavřít, že žalobkyně si musela být vědoma toho, že smlouva obsahuje rozhodčí doložku. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že i ochrana spotřebitele má své meze a v žádném případě ji nelze pojímat jako obranu lehkomyšlnosti a neodpovědnosti smluvní strany.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. srpna 2010, sp. zn. 39 Co 88/2010

Právo – časopis pro právní teorii a praxi, č. 4/10

16. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce

§ 7 zákona o rozhodčím řízení

I. V daném případě si účastníci v rozhodčí smlouvě dohodli, že v rozhodčím řízení budou spory rozhodovány jedním rozhodcem, který bude jmenován jednatelem společnosti H., s. r. o., ze seznamu rozhodců vedeného touto společností. Dohodli tedy jak počet rozhodců, tak určení osoby rozhodce, i když podřídili jeho určení výběru určenou osobou (jednatelem) z konkrétního seznamu rozhodců společnosti. Rozhodčí smlouvu proto považuje odvolací soud za platnou, z hlediska obsahu je určitá, srozumitelná a citovaným ustanovením neodporuje.

II. Odvolací soud se domnívá, že opačný přístup, citovaný v alternativě k odvolacím soudem aplikovanému rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, a to v usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, považuje odvolací soud za přehnaně formalistický, nevidí důvod, proč rozhodčí řízení zbytečně formalizovat přehnanými nároky na obsah rozhodčí doložky co se týče určení osoby rozhodce, když z ujednání stran jasně vyplývá určení této osoby, které naplňuje požadavek ustanovení § 7 zákona o rozhodčím řízení, aby byl stanoven způsob určení rozhodce, nikoli požadavek přímého určení konkrétního rozhodce v rozhodčí doložce.

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. června 2010, sp. zn. 36 Co 94/2010

Právo – časopis pro právní teorii a praxi
č. 4/10, s. 70

17. Rozhodčí doložka. Způsob určení rozhodce

§ 7 odst. 1, § 13 zákona o rozhodčím řízení

Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce *ad hoc*, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen stanoví, že rozhodce bude určen jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců vedeného právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných touto právnickou osobou, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. května 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008
ASPI JUD181311CZ

Z odůvodnění:

Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, usnesením ze dne 10. 10. 2008 v bodu I. výroku zrušil směnečný platební rozkaz z 10. 9. 2008 a v bodu II. výroku zastavil řízení. Soud dále rozhodl v bodech III. a IV. výroku, že se žalobci po právní moci usnesení vrací soudní poplatek 2 410 Kč a že žalobce je povinen zaplatit žalované náhradu nákladů řízení 19.670 Kč k rukám právního zástupce žalované.

Rozhodnutí odůvodnil soud tím, že vydal k návrhu žalobce směnečný platební rozkaz, proti kterému podala žalovaná námítky. Žalovaná mj. namítla, že účastníci si sjednali ve smlouvě o rezervaci nemovitosti rozhodčí doložku, proto osud nemá pravomoc věc rozhodnout. Žalovaná předložila Smlouvu o rezervaci nemovitosti a o poskytnutí součinnosti při koupi nemovitosti ze dne 7. 4. 2008. Soud shledal platnou rozhod-